

Ant. v. Griseb. Ant. v.

Nf. 59.1.

EXERCITATIO THEOLOGICA
DOGMATICA
DE
MESSIÆ FILII DEI GENERA-
TIONE ÆTERNA

Ex Psalmi II Commate VII
ASSERENDA

IUVANTE DEO,
RECTORE UNIVERSITATIS MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DOMINO
IO. CAROLO LUDOVICO,
COMITE PALATINO RHENI, DUCE BAVARIÆ, CO-
MITE VELDENTIÆ ET SPONHEMII, REL. REL.

PRÆSIDE
CHRISTOPH. FRIDERICO
SARTORIO,

S. S. THEOL. DOCTORE ET PROF. PUBL. ORD. SEMINARIJ
DUCALIS THEOLOGICI SUPERATTENDENTE,
FACULTATIS THEOLOGICÆ p. t. DECANO,

D. SEPT. MDCCLVIII.
IN AULA NOVA
AD AMICAM συζητησιω PROPOSITA
RESPONDENTE

M. IOHANNE SCHLICHTERO, *Entringensi,*
S. S. THEOL. CULTORE.

TUBINGÆ, litteris Cottaiianis.

EXPOSITIO THEOLOGICA
DE
MISTERICIIS DEL GENERA
TIOM TERRA
ET PLANTIS
APPENDIX

A. D. D.
DOMINO
IOHANNI LUDWIGO
BYLAGE
GOTTSTORFF THEOLOGICO
SACRORUM
M. JOHANNES SCHEUCHTER
S. THEOL. DOCTOR
FRANKF. LUCAS CORNARIUS

CUm ad me accederet Cl. Dn. Respondens peti-
turus a me Dissertationem a se publice defen-
dendam, illo ipso tempore versabar in medi-
tanda Thesi de Generatione Filii DEI eterna,
quam in prælectionibus publicis Dogmaticis tunc tra-
ctandam sub manu habebam. Itaque tunc animum
statim subiit cogitatio, thesîn illam non alienum
fore ab instituto hoc thema, quod & utile Disputa-
turo, & accommodatum esset temporibus. Re dein-
de ulterius perpensa, partim summum hujus do-
ctrinæ momentum, partim recens tunc recorda-
tio objectionum, quas pensitaveram in gratiam
theseos, ex omni parte circumspecte firmandæ, &
quas, dudum licet solide profligatas, identi-
dem tamen & metu nonnulli Quæstionis jactari hoc ipso nostro
ævo videmus, movit me, ut a consilio, quod primum
A 2 se

se obtulerat, non discedendum esse existimarem. Itaque tractabitur a nobis heic doctrina capitalis & necessaria, sic tamen, ut fundamenta ejus maxime necessaria thetice persequar, reliquis, quae hic dici possunt ac solent, tantisper sepositis; cujus rei facile venia dabitur, spero, quoniam brevitatis & ut dixi, eorum quae ad fundamentum solidum necessaria sunt, potissima a nobis ratio habenda fuit. Deum autem supplices rogamus, ut nobis Divino lumine & Gratia sua adesse velit.

§. I.

Theseos de generatione Filii DEI æterna sedes præcipua est in oraculis Psalm. II, 7. Prov. VIII, 22. seqq. Mich. V, 1. Nos hac vice in primi oraculi Davidici consideratione, præsentis instituti ratione, subsistimus. Verba Textus hæc sunt: אספרה אל חק יהוה אמר אלי בני אתה אני הויה ילדתיך: Enarrabo Decretum: Jehova dixit ad me, Filius meus Tu (es); Ego hodie genui Te.

§. II. Siftitur in his verbis Persona aliqua loquens, quæ Persona etiam in primariis, quas hic versus continet, Enunciationibus Subjectum est. Quænam illa Persona sit? in eo recte constituendo cardo versatur totius demonstrationis, quæ pro Thefi nostra ex dicto hoc effici potest. Illud igitur primum ponimus: *Eam personam non esse aliam, quam Messiam.* Atque hoc sequentibus argumentis probamus. I. Quia verba hujus versiculi sic allegantur in Novo Testamento, ut de Christo, sive Messia, ea dicta esse, Apostoli diserte testentur. Vid. Act. XIII, 33. Ebr.

Ebr. I, 5. V, 5. II. Quia etiam alia Psalmi secundi verba eodem modo, tanquam de Christo agentia, in N. T. proferuntur. Vid. Act. IV, 25. 26. 27. Apoc. II, 26. 27. 28. XIX, 15. Ex quo intelligitur, plura in hoc Psalmo de Messia dicta occurrere. III. Quia ipsum Psalmi argumentum integrum ita comparatum est, ut non possit de alio Subjecto, quam de Messia, intelligi, adeoque totus omnino Psalmus, & unice, eo pertineat. Ita gradatim in probatione nostra progredimur; singuli autem hi gradus ulterius firmandi & vindicandi sunt.

§. III. Adversus primam scilicet ac secundam probationem hoc commune dubium militat, quod objici plerisque hujus generis probationibus solet illud de *accommodatione* *evangelica*. Et quidem a vocabulo accommodationis nec nostri Theologi antiquiores alieni fuerunt; talem nimirum accommodationem intelligentes, quae *fundamentum haberet* in ipsis textibus accommodatis. Verum a meliore hoc & plane innoxio significato vox illa sensim recessit, & in abusum gravem pertracta est. Qui enim nunc dicunt, apostolorum allegationes e V. T. esse tantum accommodationes, hoc volunt, dicta ab apostolis allegata non habere in sede sua & in contextu hunc sensum, quem per allegationem illis apostoli tribuunt; sed ab illis huc trahi ex uno hoc fundamento, quia verba apte ad rem praesentem convenient, quamvis verus verborum sensus plane aliud quid dicat. Jam hoc posito nihil prorsus probabit prima & secunda ratio nostra, §. praeced. adducta. Parata semper exceptio erit, quicquid tandem Apostoli in illis suis allegationibus dixerint aut scripserint, allegationes illas esse meras accommodationes, nihil inde de vero dictorum V. T. sensu concludi posse.

§. IV. Verum ad vindicandas allegationes apostolorum ab hac detorsione, quae illas plane enervat, duo observamus: 1. apostolos ubi dicta V. T. allegant, ea adhibere in rebus & quaestionibus seriis ac *magni momenti*; & 2. adhibere plerasque has allegationes *ad probandum*. Jam autem tales dictorum V. T.

§. V. Sed multo magis deprehenditur vanitas hujus opinionis & falsitas, si catur in rem præsentem, & singula loca considerentur, de quibus est quæstio. In præsentem certe Oraculo nostro nullam plane speciem exceptio habet. Hoc ostensum ibo, per uberiorem confirmationem tertiæ probationis in §. II, qua dixi, *non posse hunc Psalmum de alio Subjecto, quam de Messia, intelligi.* Hoc distincte per aliquot Positiones ostendam.

§. VI. Certum est PRIMO, agi hic *de aliquo Rege*; docet hoc autopsia. Regem hunc appellat Psalmus *unctum Domini Jehovæ*: & per hoc significat, peculiari & plane singulari modo constitutum fuisse a DEO. Porro Jehova & unctus ejus ita arcte conjunguntur, ut impugnato hoc Rege ipse etiam Jehova eadem impietate peti dicatur. Denique v. 6. ubi ipse DEUS loquitur, dicitur, *ego unxi* (וַיִּסַּחֵן h. e. constitui & declaravi) *regem MEUM.* Hinc jam admodum probabile fit, regem Messianum potius, quam quemcunque alium regem, debere intelligi, si vel nulla alia ratio adesset, quæ nos eo redigeret. Neque enim ratio dari potest, quare Davides, præ Salomone, aut alio quoquo Rege Deo dilecto, debuerit dici, DEI REX. Sed accedunt alia plura.

§. VII. Nimirum SECUNDO etiam hoc certum est, *Psalmum hunc iotum*, simpliciter, ac litterali sensu, *non posse de Davide* (aut alio simili rege) *intelligi*, quicquid hic Judæi, alique infideles contendant. (a) Hoc uti solide debet, ita etiam facile potest probari. Talia enim de illo rege, qui hujus Psalmi Subjectum est, dicuntur, quæ fieri nullo modo potest, ut quis Davidi, aut alii simili regi, attribuat. 1. Gentes, & Reges terræ ac dominatores, ingenti motu, & magna concursatione, & unanimi conspiratione, insurgere dicuntur adversus hunc regem: Nil tale factum Davidi. Bellum quidem intulere vicinæ gentes, Philistæi, Moabitæ, Syri, Ammonitæ, Edomitæ: sed Reges illi fuerunt & numero pauci, & diversis temporibus bellum gesserunt, nec semper scedere inter se juncti. 2. Hostibus illis

illis gravissima denunciantur DEI judicia v. 5. At Davides hostes suos devicit sane & fortiter subegit; non tamen interventibus extraordinariis & conspicuis exemplis singularis vindictæ Divinæ. 3. Regi huic universale imperium in omnes gentes & regnum usque ad fines terræ extensum destinatur. Tam late nec Davides, nec ullus unquam regum regnavit, aut potuit regnare. 4. Rex hic dicitur Filius DEI, exochica quadam ratione. Coactissima est interpretatio, hoc de Davide explicantium. Aut plane id non convenit in Davidem, aut in omnes convenit reges, quorum felix ac potens dominium est, ut nullam Davides in eo *ἐξοχήν* habeat. 5. Jubentur homines *ofculari* filium, h. e. sancte & religiose colere vid. 1. Reg. XIX, 18. & in eum *fiduciam* collocare, & ex illa sua fiducia *beatitudinem* exspectare, eaque *omnibus*, quot quot ipsi confiderent, promittitur. Jam in hominibus, etiam summi ordinis, confidere passim vetamur, Jer. XVII, 5. Negantur salutem conferre posse, vid. Psal. CXLVI, 3. Davidi non debebatur veneratio religiosa; Neque omnes ubique locorum fiduciam in eo ponere poterant. Favere ipsius regno poterant etiam longe distantes: sed nihil opis ipsis in Davide esse poterat, cujus spe deberent fiduciam erga ipsum concipere, eamque cum certo eventu felicitatis conjunctam. Non potest igitur eorum opinio locum habere, qui totum Psalmum simpliciter de Davide rege interpretantur. (b)

(a) Novissimum quendam ex grege hoc egregie refutavit TH. CHR. LILIENTHALIUS in libro *die gute Sache der Göttlichen Offenbarung*, P. II. p. 582. 599.

(b) Judæos recentiores hanc opinionem adoptare, ut argumenta contra ipsorum infidelitatem ex hoc Psalmo desumpta Christianis eripiant, tralatitium est, & prodidit hoc ipsum R. SALOMO JARCHI, præcipuus inter ipsos interpres, dum in *Comment. ad Psalmum II.* monet, totum debere explicari de Davide, nulla fere alia ratione reddita, quam *לְתַשׁוּכַת הַמִּינִי* in *responsum Aïnais*, sive hæreticis, quo nomine Christianos illi appellavit.

pellant. Hujus effugii Judæos ita puduit, ut illæ duæ voces in BUXTORFII *Bibliis rabbinicis*, quæ illum RASCHII *Commentarium* habent, omiffa sint, cum tamen & in *Bombergiano* exemplari legantur & in aliquot MStis codicibus. Hoc passim Eruditi Viri observant, e. g. POLUS *ad h. l.* SCHERZERUS, *Colleg. anti-Socin.* p. 171. HULSEMANNUS, *Vindic.* p. 17. MICHAELIS *annot. uber. ad h. l.* & imprimis ZELTNERUS, in *Epist. de Impedim. & Adjumentis conversionis Judæorum* p. 59.

§. VIII. Sed TERTIO neque illa explicatio caret incommodis, quæ duplex facit in toto Psalmo Subjectum, Davidem & Christum, eumque proxime quidem ac litteraliter de Davide, sed magis proprie & primario de Christo interpretatur. Quamvis enim speciosa sit primo intuitu; duo tamen ei incommoda, ea que non exigua obstant. Primum est, quod nonnulla in hoc Psalmo dicta de Davide explicari plane non possint, nisi per coactissimam interpretationem inflectantur. Provoco vel ad solum hunc versiculum, quem sub manibus habemus. Eum secundum hypothefin hanc ita exponit in erudita sua Paraphrasi SIMON PATRICIUS, *Ep. Eliensis* (a): *Ich bin versichert, daß dieses der Schluß des Himmels ist, welchen ich hier der ganzen Welt verkündige: denn der HERR hat mich aus einem niedrigen und geringen Stände zu der höchsten Würde erhoben.* (Hic sensus tribuitur verbis: *Jehova dixit ad me, Filius meus es tu.*) *An eben dem Tage habe ich, auf seinen Befehl, zu regieren angefangen; und ich kan denselben vvoohl den Geburts Tag meines Königreichs nennen.* (Hæc est sententia verborum: *hodie genui TE.*) Nimis magna est inter verba textus & inter paraphrasticos sententiam disparitas, quam ut animus serio verbum DEI tractans, in ea acquiescere possit. Alterum incommodum est, quod ea etiam, quæ videntur in Davidem utcumque posse convenire, tamen de Davide exposita, tam exili & minuto sensu accipi debeant, ut multum infra vim vocabulorum subsistat interpretatio. Huc pertinent quæ §. 7. num.

B

I.

1. 2. & 3. attulimus; quibus unum hoc addimus. Si in apostrophe illa v. 10. 11. 12. Davidem facere debeamus alloquentem reges & iudices terræ, tumorem vix tolerabilem habebit illa oratio; thraonica potius, quam sancta, aut morali tantum sobrietate composita, haberi poterit; Ludibrium paritura potius apud vicinos reges, quam excitatura reverentiam. Utcunque sit, ab sancta illa, quæ in rege Davide insignis fuit, modestia ac humilitate plurimum dissidebit. (b)

(a) In eximio opere Biblico Lipsiensi Part. VI. p. 37.

(b) Plura hanc in rem observat Ven. D. D. DIETELMAIR in laudato *Opere Biblico l. c. p. 33. not. (31)*

§. IX. Manet ergo una hæc via explicandi, cum nec de Davide solo, nec de Davide & Messia simul explicari possit, ut de solo *Messia* Psalmum interpretemur. Et accedit huic probationi ex eo nova vis, quod hæc de Messia expositio nativam habet facilitatem; nihil coacti complectitur; verbis Textus & proprium suum & plenum significatum relinquit; & sententiam totius Psalmi præbet gravem, sublimem, dignam DEO, respondentem experientiæ per omnem eventuum seriem in mundi historia; fœcundam denique tum arduis doctrinis, tum officii maxime sublimibus & spiritualibus, tum officiorum motivis efficacissimis. Specimen doctrinarum gravissimarum, vel ex solo hoc, quod tractamus oraculo, quamvis exigua Psalmi particula sit, deducendarum, nos porro jam in tractatione nostra capiemus.

§. X. Dato nempe hoc, quod adhuc probavimus (quoniam omnium reliquorum argumentorum probantium vis in hoc tanquam fundamento posita est,) Messiam esse, de quo Psalmus hic agat, & eundem ergo Messiam etiam in hoc nostro oraculo loqui; dato hoc, inquam, primum statim verborum intuitus docet, sequentes in eo contineri propositiones: *I. Messias est DEI Filius; II. Messias est Filius a DEO genitus.* Hæc duæ Propositiones

positiones totidem axiomata sunt; His tum inter se, tum & cum reliquo contextu collatis accedit III. Propositio: *Messias est Filius DEI, genitus ab eterno.* Harum Propositionum sensum genuinum, & argumenta, quibus nititur, & momentum etiam, ex ipsis textus visceribus eruere tenetur tractatio thetica sive dogmatica. Idque jam porro agemus.

§. XI. PRIMUM in Oraculo nostro hoc *axioma* occurrit: *Messias est Filius DEI.* Filii DEI appellatio admodum frequens in sacris est, nec raro occurrit improprio & metaphorico sensu, ut cum & magistratus, & fideles inprimis Filii DEI dicuntur. Hic improprius sensus in præsentis oraculo locum non habet. Messias filius DEI dicitur proprio sensu. Hoc probamus 1. ex absolute posita appellatione Filii DEI. Absoluta talis appellatio tamdiu accipienda est proprio sensu, quamdiu nulla adest ratio, quæ jubeat improprie accipi. Talis vero hic nulla est. Idem probamus 2. ex eo, quod statim adjungitur, ego genui Te; per hoc ita confirmatur & stabilitur proprius sensus, ut plane excludatur cogitatio de adoptione, aut de quocunque alio modo possibili filiationis improprie. Denique 3. hoc ipsum patet ex emphatico modo loquendi. Nexus orationis talis est, ut appareat, de Messia hic aliquid eximium dici. Habet ergo emphasin vox מָשִׁיחַ, posita in fine enuntiationis: *Filius meus es TV*; h. e. Tu, non alius, es Filius meus. Messias ergo solus hic esse dicitur Filius DEI. At Filii DEI sensu improprio & metaphorico multi sunt: nihil eximium habet Messias, si appellatio filii hic sit accipienda improprie. Ergo proprie ac vere Filius DEI est. (a)

(a) Consentiant tabulæ N. T. & quod in oraculo nostro innuatur, id multo clarius exponunt, quando Messiam Filium DEI *unigenitum* dicunt, Joh. I, 14. III, 16. & *proprium*, Rom. VIII, 32. Frustra adeo sunt, qui per illa loca, in quibus nomen Filii DEI etiam aliis præter Messiam tribuitur, vim hujus argumenti conantur infringere.

B 2

§. XII.

§. XII. SECUNDUM *Axioma* hoc habet Textus: *Messias est Filius a DEO genitus.* Hic iterum ad nervum probandi perspicue declarandum observamus, „ illa verba, ego genui te, absolute posita esse, sine additamento. Jam ubicunque verbum generandi de producente & producto intelligente usurpatur absolute, ibi semper de vera & propria generatione accipitur. Nullum in sacris exemplum est, ubi hoc modo positum accipi metaphorice debeat. Porro *β.* nulla ratio est, quæ nos jubeat a proprio significato recedere. Tum adoptari debet improprie sensus, cum verbum generandi de tali re dicitur, in quam nulla proprie generatio sive activa sive passiva cadit; ut, cum *montes* dicuntur geniti, Psal. XC, 2. aut *mare* Jobi. XXXVIII, 9. aut *pluvia* ibid. v. 28. aut quando hoc verbum cum subjecto metaphorico jungitur, quod per se jam improprie sensum postulat, ut Deut. XXXII, 18. *Petram, quæ genuit te, oblivisceris;* aut quando per expressam modi mentionem determinatur significatus improprie, ut cum *Paulus* Corinthios *genuisse* dicitur, sed modificatione statim adjecta, *per Evangelium* 1. Cor. IV, 15. Verum hic nulla talis ratio est. Quin vero adest non una ratio, proprium significatum verbi *genui te*, retinere jubens. Intelligitur enim ex ipsa serie orationis, rationem prioris asserti (*tu es Filius meus*) contineri in posteriore asserto (*ego genui te.*) Nihil magis naturale & obvium esse potest, quam hunc inter incisum utrumque nexum sibi repræsentare: *Filius meus es tu*, idque ex hac ratione, QUONIAM *genui te.* Non per adoptionem, non per gratiam, meus censeri Filius. Altior ratio subest. Ex Generatione hoc habes, ut Filius sis. (a)

(a) Itaque per se cadunt Socinianorum detorsiones, qui fatentur quidem, Christum esse Filium DEI, sed ob conceptionem miraculosam Luc. I, 35. ob missionem & sanctificationem Joh. X, 36. ob resurrectionem ex mortuis Act. XIII, 33. ob collatam potestatem & regnum Ebr. V, 5. Filium DEI dici contendunt. Aliam rationem oraculum nostrum habet. Ideo Filius DEI est, quoniam genitus.

§. XIII.

§. XIII. Facit hic adeo evidens nexus Orationis, ut verbum *genui* non possit, nec debeat alio, quam proprio significato accipi. Duæ enim istæ notiones, Filii atque Generationis, se mutuo non modo explicant, sed etiam sustinent, ut neutram liceat a proprio significato ad improprium detrudere, nisi per vim orationi illatam, qui contortus explicandi modus se ipsum falsitatis convincit. Quis enim hoc modo aut ipse loquatur, aut loquentem ferat, *tu es Filius meus*, *ego genui te*: si tamen filius ille non proprius sit; si tantum per adoptionem receptus sit in filii jura; aut alia quacunque ratione constitutus aut declaratus pro filio; aut filii titulo & dignitate ornatus; aut in tutelam assumtus & eximiis beneficiis cultus, quibus majora nullus a Patre Filii expectet; aut ad summos honores erectus, aut si quid aliud simile forte possit excogitari. Filii quidem appellatio hisce modis utcunque conveniat: sed nihil tamen horum est *generare*. Nimis insolens ac dura metaphora est, quando generatio impropria obtruditur in tam solenni, qualis in oraculo nostro est, Filii DEI appellatione.

§. XIV. Atque hæc ipsa *appellationis solennitas* alium etiam nervum probandi suppeditat. Qui orationem Psalmi hujus attente legerit, totam ita compositam deprehendet, ut magnum quid singula fere verba ostendant. Non arcesiam huc antecedentia, inde a Psalmi initio; quamvis admirabili concinnitate surgat oratio: manebo in solo nostro versiculo. In eo *Messias* loquitur. *Enarrabo*, inquit: h. e. proferam aliquid valde memorabile. *Enarrabo statutum*: h. e. decretum Divinum, ex quo deliberatio sapiens elucet, & quod firmum atque irrevocabile est. In hoc statuto illud omnium primum est, quod singularis aliqua & solennis declaratio mihi facta est; *Jehova dixit ad me*. In hac declaratione Jehova singulari & exochica ratione *me Filium suum esse* perhibet. Ponamus lectorem attentum in legendis & expendendis his verbis huc usque progressum: non poterit non ita esse affectus, ut ulterius quoque

magna & singularia sibi expositum iri cogitet ac præsumat. Atque nunc, postquam illa magna expectatione suspensus tenetur, ponamus, aliquam generationem impropriad & metaphoricam commemorari. Erit, hoc posito, hæc verborum cogitationumque series: *Hoc singulariter tibi edico, Tu es Filius meus, ego te figurat & improprio sensu genui*, h. e. feci aliquid, quod propter qualemcumque similitudinem possit comparari cum generatione, propter quam etiam decora illa appellatio Filii non proprie, sed qualitercumque tantum, improprie nimirum, tibi competere possit. Quantum est in tali oratione frigus. Quis prudens ita sermonem instituat. Anne ideo illa tam magnifica tot verbis significantibus debuerunt præcedere, & maxima quævis velut minari, ut inanis aliquis ingenii lus, nihil singulare, nihil novi, quod non jam dictum sit, significans, complere denique possit orationem.

§. XV. Manet ergo ex ratione non una firmus ille proprius significatus, ut DEUS Filium vere ac proprie generaverit. Sed *quid sit generatio illa*, quæ ejus notio a nobis formanda, hoc definire, fatemur, arduum est, vel potius impossibile. Non ideo contemni meretur aut exagitari nostra Theologia, quando, veneratione claræ litteræ sacræ Scripturæ moti, aliquid asserimus, quod non explicatum relinquimus, & explicari non posse, fatemur. Quis enim ab intellectu humano finito expectet, ut possit actum divinum atque æternum explicare distincte. Neque aliquid DEO indignum asserimus, quando in DEO generationem locum habere dicimus. Sequimur in eo præeantem scripturam; & contradictorii quid in hac divina generatione contineri, nullus adversariorum adhuc ostendere potuit. Quæ ipsos offendunt, ea facile possunt componi, si modo velint attendere, quo pacto multa alia humana, cum DEO ascribuntur, intelligere jubeat Scriptura ac sana etiam Ratio. Non sunt omnes tales locutiones meræ metaphoræ, meræ figuræ: sed multæ significant aliquid reale, perfectionem aliquam, quam DEO, sed demtis quibusvis imperfectionibus, tene-

tenemur adscribere. Sic Amor DEO tribuitur; sic Irā, Com-
 miseratio, & multa talia. Idem hic quoque observandum.
 Tribuitur DEO generatio, non illa naturalis & physica, qua-
 lis in regno animali obtinet, sed supernaturalis, hyperphysica,
 divina. Habet generatio naturalis varia, quæ DEO adscribi
 non possunt; sunt enim imperfectiones, nullo modo in DEUM
 cadentes. Verum generatio naturalis imperfectiones illas non
 habet, ut est generatio, sed ut est generatio naturalis. Im-
 perfectiones illæ non ita pertinent ad ipsam generationis essen-
 tiam, ut, si absint, desinat esse generatio. Removeamus igitur
 omnes illas imperfectiones, & cogitemus generationem,
 quæ nihil imperfectionis involvat; quæ sine prioritate, sine suc-
 cessione, compositione, divisione, multiplicatione, egressu
 locali, aut separatione, verbo, sine ulla imperfectione sit: Illa
 perfectissima & eminentissima, sine ulla imperfectione, gene-
 ratio dicenda est vera & propria generatio: & hanc DEO adscri-
 bimus. Si ulterior urgeatur explicatio, quid ergo sit illa? forte sa-
 tius fuisset, in scripturæ simplicitate subsistere, atque in mysterii
 summi explicationem se non ingerere. Non tamen rejicienda est
 antiquiorum Doctorum, & qui eos secuti sunt, nostratum Theolo-
 gorum sententia, qua dicunt, Generationem esse emanationem inef-
 fabilem τὸ λόγος a Patre; Generationem activam esse communicatio-
 nem essentia, quam gignens habet ex se ipso, factam, cum
 altero a se distincto; Generationem passivam esse acceptionem
 essentia ab altero a se distincto; Et acceptionem illam ab altero
 non hoc inferre, ut essentiam ab altero acceptam aliquando
 non habuerit, sed tantum hoc, ut eam non habeat a se. Hoc
 sufficere existimant: longius progredi vetat tanti mysterii ve-
 neratio. (a)

(a) Hinc non est, cur nos temeritatis accusent adversarii. FEL-
 BINGERUS quidem apud SPENERUM tr. von der ewigen
 Gottbeit Jesu Christi p. 688. sic nos aggreditur: Ich sage,
 wenn ein einiger Funck der Gottesfurcht in ihnen ware, sie
 würden sich entsetzen vor Gottes hoher Majestet, und wür-
 den

den ihm seine Wort nicht so unwissentlich verkehren, noch ihm etwas andichten, das er doch niemahls geredet hat. Immo vero religiosa Majestatis Divinae veneratio facit, ut verbis DEI, quando ad proprium sensum omnia nos ducunt, simpliciter inhærendum esse existimemus. Conferatur modo nostra methodus explicandi Scripturam & ex Scriptura de DEO loquendi, cum methodo adversariorum. Res ipsa loquetur, ultra religiosior sit.

§. XVI. Accedimus denique ad TERTIAM Propositionem, *Messias est Filius DEI genitus ab æterno*. Hæc paullo difficilius ex oraculo nostro videtur probari posse; Et fatendum est, objectiones adversariorum parum abesse ab insultatione, qua theologis exprobrant interpretationem temerariam & omnino absurdam, quod הוּי, *hodie*, dicant significare *æternitatem*. Sed salva res est, modo recte mens Theologorum capiatur. PRIMO constat, in S. Scriptura vocem הוּי non semper significare præcise diem præsentem, aut *fixum* aliquod & determinatum *tempus*. Adhibetur enim 1.) ita, ut significet *præsens* tempus cum tempore *præterito*, quod una inclusum intelligi debet. e. g. 1 Sam. X, 19. dicitur, *vos spreveritis hodie DEUM vestrum*; At hoc diu antea fecerant. Jer. XXXIV, 17. *manumissio servorum jam aliquot diebus ante facta erat, & tamen dicitur, hodie reversi estis & fecistis rectum*. Sic Nehemias IX, 36. dicit, *ecce nos hodie servi sumus*; hæc servitus non tunc demum cœperat. 2.) הוּי etiam ita accipitur, ut *futurum* tempus simul cum *præsenti* includat. Sic Elias 1 Reg. XVIII, 36. ait, *hodie cognoscetur, quod tu sis DEUS in Israele*. Hæc DEI agnitio in futurum quoque mansura fuit. 1 Reg. XIV, 14. *excitabit DEUS sibi regem, qui excinet domum Jerobeami הוּי זה hoc ipso die*. Hoc plus est quam הוּי simpliciter positum, & tamen ne sic quidem adeo præcise ad præsens tempus adstringitur. Habet ergo vocula הוּי non raro significatum *indefinitum*, tempus non præcise determinatum indicantem.

tem. Constat SECUNDO, vocem ⲁⲓⲓⲓ etiam de longo temporis tractu, modo continuus sit, adhiberi. Sic Laban Jacobo ait Gen. XXXI, 48. *acervus hic testis sit inter me & inter te* ⲁⲓⲓⲓ *hodie.* Non sane mens ejus fuit, illius unici diei testem constituere, sed in perpetuum, quoad victuri erant. Multo magis aperta hæc sententia est in illo Mosis Deut. IV, 39. *cognosces* ⲁⲓⲓⲓ *hodie, & revocabis ad animum, Jehovaham esse DEUM in celo superne, & in terra inferne, non alium.* Quis dicat, hoc unius illius diei officium fuisse? Perpetuum fuit atque continuum omnium dierum sequentium. Sic in Oratione Dominica, quod apud Matthæum c. VI, 11. *σήμερον, hodie* est, id apud Lucam c. XI, 3. effertur per *καθ' ἡμέραν, quavis die*, manifesta nota *perpetuitatis* cum notione vocis *hodie* coniungenda. Nullum autem evidentius testimonium est, quam Pauli Apostoli, Ebr. III, 13. explicantis illud Psalmi XCV, 7. 8. Verba Psalmi sunt, ⲁⲓⲓⲓ, *hodie, si vocem ejus audieritis, ne obduretis corda vestra.* Hoc Paulus ita explicat, QUOVIS DIE, *quamdiu illud hodie dicitur, nos exhortari debere nos ipsos.* Conferamus has observationes in unam veluti summam. ⲁⲓⲓⲓ, *hodie*, habet significationem non semper præcisam ac definitam; habet sæpe significationem indefinitam, nunc præteritum tempus, nunc futurum, nunc utrumque simul, cum præsentis tempore conjungentem; habet significationem longi & continui temporis tractus, ita ut, ad homines dictum, totam vitæ humanæ durationem complectatur. Hoc dato, nihil impedit, quo minus ⲁⲓⲓⲓ, *hodie*, etiam POSSIT de æternitate intelligi. (a)

(a) Nam uti Paulus illud *hodie* explicat, *ex quo dicitur hodie*; ita & in hoc loco vocem hanc explicare licet: *hodie genui te*, h. e. *ex quo dicitur homo genui te.* Sicut *hodie* in humanis notat totam vitæ humanæ durationem: ita & in Divinis notare potest totam vitæ divinæ durationem, atque adeo æternitatem. Itaque notio humana *ἡ ἡμέρα* in oraculo nostro adhibetur ad exprimendam infinitam & perfectissimam DEI durationem, uti multa alia humana DEO attribuuntur, intelligenda *ἡ ἡμέρα*.

§. XVII. Ita probavimus, illud ⲁⲓⲓⲓ, *hodie*, posse intelligi de æternitate. Nunc ulterius progredimur, & asserimus, DEBERE omnino de ea accipi. Multas ad hoc probandum rationes Theologi conferunt:

C

nos

nos potiores tantum feligemus. 1. Illud *hodie* est plane ἄποροῦν, soli huic Filio proprium. Nulli Creaturæ simile quid dictum est. Ebr. I, 5. Si temporarium hodie intelligendum sit, nulla est Filii ἐξουχίη, nam tale *hodie* competit etiam creaturis. 2. Est *hodie* *divinum*, usurpatum de actu divino interno, intra ipsam Deitatem peracto. Tales actus æterni sunt, ut inter omnes constar. 3. Generatio Filii allegatur ut fundamentum decreti de dando Messia regno; Ergo in conceptu nostro antecedit ipsum decretum. Et decretum æternum est; Ergo & Generatio æterna est. 4. Si discedamus a generatione æterna, nullum aliud *hodie* potest ostendi, quo generatio Filii facta esse dicatur. DEUS omni tempore Filio dicere potest, *hodie genui te*. Si ergo dictum hoc de certo aliquo tempore determinate sit intelligendum, ratio adesse debet, ex qua intelligatur, cur hoc potius, quam alio quoquo tempore Deus dicat: *hodie genui te*. Multi dies Christo gloriosi fuerunt: sed nullus ita comparatus, ut illo demum die dici possit factus esse Filius, atque adeo illo demum die genitus; quin tales fuerunt, ut exochica hæc filiatione per illos potius supponatur, & tantummodo gloriose manifestata ac declarata fuerit.

§. XVIII. Quando ita probatus est verus vocabuli *hodie* sensus, tunc deinde commodissime locum habet observatio AUGUSTINI, a plerisque adoptata Theologis, apud DEUM semper esse hodie, esse perpetuum *v̄v*. Facit nimirum egregie ad confirmandam hanc expositionem, quod *res ipsa* tam apte *congruat* cum hac forma loquendi. Æternitas & præteritum, & futurum, & præsens, simul ut coexistens complectitur; ita tamen, ut præsens in hac notione potissimum sit; est enim perpetuum *v̄v*. Jam autem eadem est ratio generationis æternæ, & eodem etiam modo describitur: adhibetur enim *verbum præteritum, generavi*, & adiungitur *particula hodie, præsens* tempus proprie significans, & connectitur *verbum futurum, enarrabo* statutum, *dabo* tibi gentes, per quod perpetuo duratura vis hujus generationis significatur. Ita generatio Filii DEI est actus æternus, quo DEUS Filium ab æterno genuit, gignit & gignet. *Genuit* Filium, non est enim inchoata, sed perfecta & absoluta hæc generatio; *Gignit* Filium, non enim est actus præteriens, transitorius, & nunc, postquam peracta est generatio, cessans; *Gignet*, est enim generatio

ratio perennis, permanens, immutabilis. In hoc autem actu est perpetuum *וְעַד*; ad illud in eo nobis representando cogitandum, per particulam *וְהוּא*, *hodie*, diferte redigimur. Ita apte omnia congruunt.

§. XIX. Superest, ut de momento Theſeos noſtræ videamus; quod inſigne eſſe vel ſola *Conſectaria*, quæ ex ea proxime deduci poſſunt, oſtendunt. PRIMUM hoc eſt: *Vera & realis eſt inter Patrem & Filium in Divinis diſtinctio*. 1. Hæc diſtinctio agnoſcitur ex alloquio Jehovæ, qui dicit ad Filium, *Filius meus es tu*. Ergo eſt hic *ὁ υἱός καὶ ὁ θεός*. Alia eſt Perſona Jehovæ, Filium alloquentis; alia eſt Perſona Filii, quem Jehova alloquitur. Itaque 2. Nomen Jehova, quod alias eſſentiale eſt, hic perſonaliter accipi debet, quoniam a Filio diſtinguitur; Ergo Jehova hic ſignificat DEUM PATREM. 3. Pater ſibi ipſi tribuit actionem aliquam, quæ eadem Filio tribui non poteſt, generationem nempe activam. Hic *actus perſonalis ad intra*, evidens argumentum & probatio veræ ac realis inter has duas perſonas diſtinctionis eſt. Inde porro conſequentur 4. *Characteres hypostatitici*, quibus itidem Patris & Filii differentia realis cognoſcitur. Pater gignit, non Filius. Filius gignitur, non Pater. Ergo *Paternitas & Filiatio ſunt proprietates Patris & Filii perſonales*. Sunt enim relationes reales, quæ per ſuam *Oppoſitionem relativam & conſtituunt & inter ſe diſtinguunt* duas hæc Perſonas. (a)

(a) *Quem iſta uſum habent?* inquis. Reſpondeo, non unum; & omnes magni momenti. UT caveatur eo magis error *Sabellianus*, & explicatio Generationis Filii *Roſſiana*; UT appareat, æternam Filii DEI generationem plus eſſe, quam meram Filii coeſiſtentiam æternam cum Patre, in eadem Eſſentia Divina; UT ordo inter Perſonas, per quem Pater prima Perſona, ſecunda Filius, tertia Spiritus Sanctus eſt, naturalis DEO ac neceſſarius agnoſcatur, non arbitrius. Qui monſtra opinionum, quorum noſtra etiã ætas ſaris ferax eſt, novit, ei hæc non poterunt in tradenda thetica Theologiã videri ſuperflua.

§. XX. ALTERUM *Conſectarium* eſt: *Filius DEI eſt Patri ſubſtantialis*. 1.) *Quia Filius eſt*, proprio ſenſu. Hæc ordinaria Filii proprie dicti notio eſt, eandem cum Patre eſſentiam habere. Stringir hoc

hoc argumentum Paulus, & ex hoc ipso Filii Majestatem Angelorum, excellentissimarum Creaturarum, gloria plurimum superiorem esse demonstrat, quoniam nulli unquam Angelo dictum sit, Tu es Filius meus. Ebr. I, 4. 5. 6. 2.) *Quia* Filius DEI est *per Generationem*, icidem proprie dictam. Etiam in hac consequentia nectenda præeuntem Paulum habemus, qui Ebr. I, 2. 3. ex generatione probat, Filium esse splendorem Gloriæ & characterem hypostaseos Patris. 3) *quia* Persona Filii *æterna* est, æque ac Patris Persona, genita nempe ab æterno. 4) *Quia* ei competit *regnum* amplissimum, cui administrando non nisi infinita, immensa, omnipræsens, omnipotens Persona par esse potest, v. 8. & ea regiminis *majestas*, quæ potentiam infinitam requirit v. 9. (a) & *cultus* fiducia, quem omnes ipsi præstare tenentur.

(a) Egregie stringitur hic nervus probandi per id, quod Filio potestas competit, hanc ipsam sui regiminis Majestatem etiam cum fidelibus communicandi Apoc. II, 26. 27.

§. XXI. Posuimus initio nostræ tractationis, Messiam esse, de quo oraculum nostrum loquatur. Jam autem cum aliunde constet, Messiam esse verum hominem (prædicatur enim etiam in V. T. Ipsius natiuitas, vita, fata, mors, ut alia taceamus); cum porro sit modo probatum, eundem esse verum DEUM (§. 20.): consequitur inde, Messiam esse talem personam, quæ simul DEUS & simul homo sit. Hoc observato facile intelligitur, non posse obesse Thesi nostræ, quod Filius DEI in Psalmo hoc dicatur a DEO unctus & constitutus in regem; quodque regnum a DEO petat atque accipiat. Largimur, non convenire ista in Filium DEI æternum & Patri coessentialem; sed apte conveniunt in Personam Messiae, quoad humanam Ipsius Naturam. Atque hoc ipso confirmatur & expositio Psalms, & Thesis nostra, quod, ea posita, omnia in illa Divina Oda egregie consentiunt ac sibi constant, & facilem, nativam, dignissimam DEO, fecundam denique sententiam habent.

T A N T U M.

Fd 3984

ULB Halle 3
002 164 590

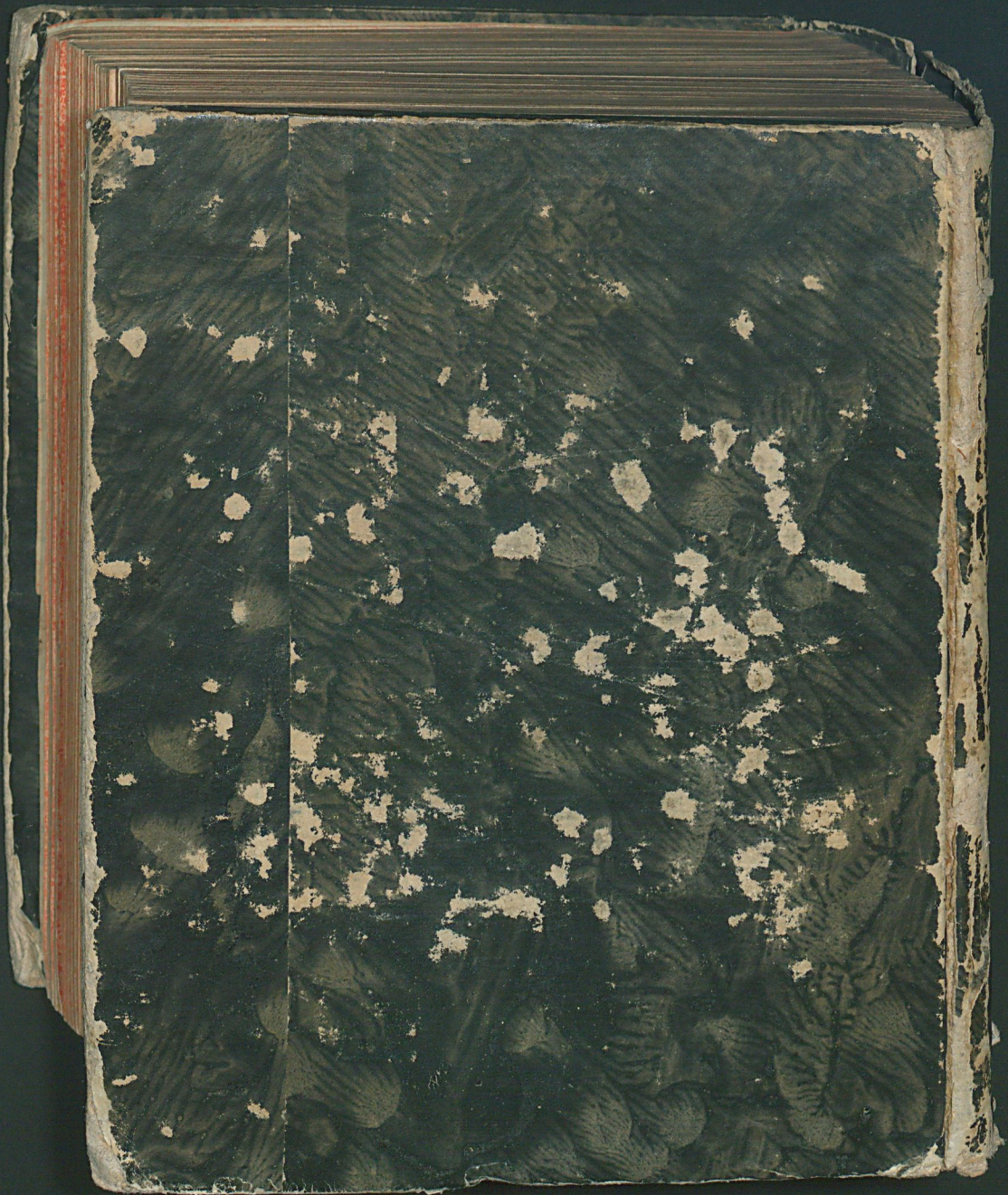

TA-OL

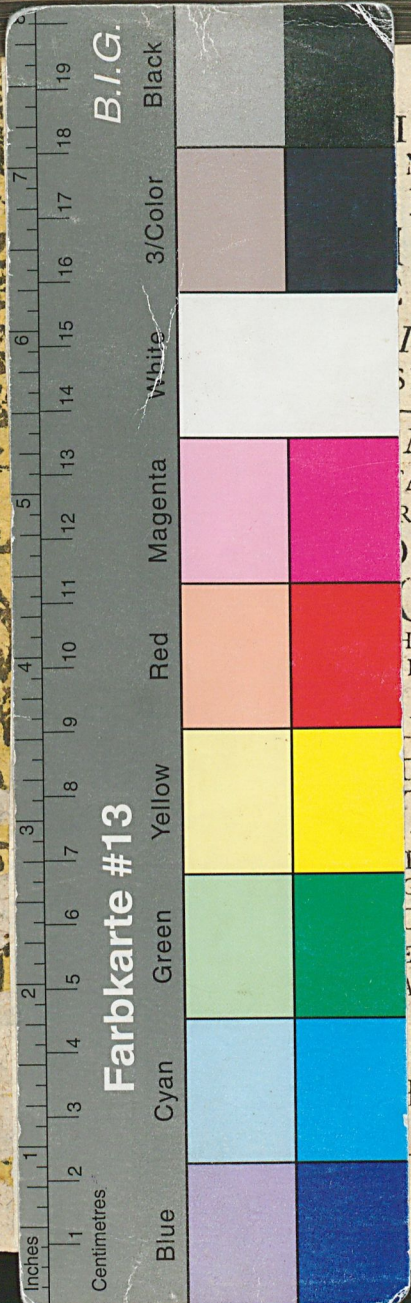
V317

MW

10

IO THEOLOGICA
MATICAM
DE
I DEI GENERA-
ÆTERNA

II Commate VII
SERENDA

NTE DEO,
SIS MAGNIFICENTISSIMO,
RINCIPE AC DOMINO,
DOMINO

O LUDOVICO,
HENI, DUCE BAVARIÆ, CO-
ET SPONHEMII, REL. REL.

ÆSIDE
H. FRIDERICO
TORIO,

T PROF. PUBL. ORD. SEMINARI
GICI SUPERATTENDENTE,
OLOGICÆ p. t. DECANO,
EPT. MDCCLVIII.

AULA NOVA
συζητησιu PROPOSITA
PONDENTE

HLICHTERO, *Entringensi,*
COL. CULTORE.

litteris Cottaianis.

6.

